

نکته‌ها

ویشنهادهایی برای ارتقای کیفی کتاب هنر پایه نهم

حمید قاسم زادگان جهرمی

مدرس دانشگاه فرهنگیان

اشاره

کتاب هنر پایه نهم دو سال است که در مدارس کشور تدریس می‌شود، در راستای کتاب‌های پایه هفتم و هشتم و در مسیر آموزش زیبایی‌شناسی تدوین شده است، اما آیا مطالب این کتاب از نظر پیوستگی موضوعات و تجربه مؤلفان در امتداد آموزش زیبایی‌شناسی به دانش‌آموزان قرار دارد؟ این مسئله، موضوع نوشتار حاضر است.

بخش گرافیک
از نظر علمی
نیز اعتباری به
غیر از چند نام
معتبر در قالب
تصویرهایی از
استاد ممیز ارائه
نمی‌دهد

و علمی در بخش طراحی، آوردن تعریف طراحی از دیدگاه یکی از استادان هنرهای تجسمی به نام آقای عادل زاده است که لازم است منبع آن درج شود.

در فصل دوم بخش گرافیک سعی مؤلفان بر این بوده است که با آوردن چند نام معتبر و آثار آن‌ها، به معرفی گرافیست‌ها اقدام کنند. در این بخش تشویق دانش‌آموزان به درک اهمیت ادبیات فارسی و پیوند آن با هنر گرافیک تأکید شده که لازم است به‌طور زیربنایی به آن پرداخته شود.

در فصل سوم، عکاسی، پیشنهاد می‌شود که دبیران هنر به مبنای علمی برای طرح

در مورد صحت و اعتبار علمی کتاب هنر پایه نهم باید گفت در بخش اول (هنرهای تجسمی)، مؤلفان به دنبال کاربرد رویه‌ای علمی بوده و تلاش خود را در این زمینه کرده‌اند اما وجود بخش «منابع» در پایان فصل‌ها نیز ضروری است.

در این بخش، برای ارائه خلاقانه هنرهای تجسمی تلاش شده اما این تلاش صرفاً تجربی و پراکنده است. نکته جالب توجه این است که در جای‌جای کتاب بر گروه و کار گروهی تأکید شده ولی مبنای نظری برای کارگاهی بودن مباحث مطرح‌شده در اختیار دبیر هنر قرار نگرفته است. یکی از بحث‌های کلیدی

۴۱-۴۲) است. زمانی که مؤلف «داستان ذهنی» را مطرح می‌کند، به صورت ناخواسته به جای وارد شدن به بحث فتورمان با تعجیل وارد مبحث سبک‌شناسی می‌شود. مؤلف گرامی توجهی ندارد که بحث سبک‌شناسی به توانایی و تجارب بسیار زیاد دبیران و به‌خصوص دانش‌آموز نیاز دارد.

* دوم خوشنویسی

در این بخش با توجه به نظر تعدادی از استادان هنر خوشنویسی و دبیران هنر، پیشنهاد می‌شود که معرفی بزرگان هنر خوشنویسی معاصر با تأکید بیشتری صورت گیرد. در عین حال، اگر مؤلف با آوردن مطالبی به‌عنوان یادآوری میان این بخش و کتاب‌های هفتم و هشتم پیوند علمی برقرار می‌کند، مطالب آموزشی‌تر می‌شود.

* سوم هنرهای سنتی

در فصل اول طراحی نقوش تزیینی، تبیین آنچه از دانش‌آموز انتظار می‌رود ضروری است. مباحث علمی این بخش می‌بایست در نظریه‌های زیبایی‌شناسی هنر و تمدن اسلامی جست‌وجو شود. مباحث نظری نیز که دبیران محترم درباره آن‌ها مطالبی بیان می‌کنند، می‌تواند جوابگوی پرسش‌هایی از این‌گونه باشد: «چرا مینیاتور، کاشی‌کاری، گچ‌بری، زیباست»، «از نظر هنر زیبایی‌شناسی، این هنرها به چه علت اهمیت دارند و با روح و اندیشه انسان چه ارتباطی برقرار می‌کنند». در صورت طرح این مباحث، دانش‌آموز با انگیزه مضاعف، شروع به تمرین کشیدن نقوش هندسی می‌کند و تجربه‌های بیشتری به دست می‌آورد.

البته از خاطر نبریم که تهیه بسیاری از لوازم و وسایل مانند ساخت زیر لاک‌ی در فصل هنرهای زیر لاک‌ی، مشکل است و دانش‌آموزان هنرستان و دانشجویان

مبحث عکاسی ترکیبی در اهداف درس اشاره کنند. ارائه نمونه‌های مناسب نیز ضروری است، به همین سان، توجه مؤلف محترم این فصل به مبنای این جریان عکاسی که - می‌بایست بر پایه آموزش شناخت زیبایی‌شناسانه دانش‌آموزان از اصول هنر کولاژ باشد - ضروری است. آشنایی با نرم‌افزارهای مختلف نیز یکی از مقولات مهم این بخش است که فقط در صفحه ۵۸ به‌طور گذرا به آن اشاره می‌شود. لازم است اهمیت این مسئله برای آن دسته از دبیران هنر که با این نرم‌افزارها آشنایی ندارند، به‌خوبی تبیین شود.

موضوع اصلی داشتن پایه علمی بر اساس الگوی تدریس در نظام آموزش و پرورش، در درس دوم یعنی **عکاسی روایی** (صفحات

مطالب در کتاب هنر پایه نهم (بخش اول هنرهای تجسمی) به‌گونه‌ای کولاژ شده می‌باشد و از انسجام و پیوستگی برخوردار نمی‌باشند

هنر بهتر می‌توانند از عهده آن برآیند. لازم است. این نکته مورد توجه دبیران محترم هنر قرار گیرد.

در کتاب اهمیت ویژه‌ای به هنر سوزن‌دوزی داده شده است که احتمالاً بیشتر، دانش‌آموزان استان‌های شرقی و جنوبی از آن بهره می‌برند؛ چون این هنر بیشتر به آن مناطق تعلق دارد. در مجموع، تمرکز این بخش به‌طور عمده بر **مهارت‌آموزی در مراکز فنی و حرفه‌ای** است.

❁ چهارم: هنرهای آوایی

شاید تصور می‌شود که اطلاعات این بخش بیشتر مناسب دانش‌آموزان هنرستان موسیقی تنظیم شده است اما برای دانش‌آموزان پایه نهم، که اغلب درگیر فعالیت‌های پرورشی و شرکت در جشنواره سرود و تئاترند، وظایفی از این‌گونه به عهده **مربیان فنی گروه سرود مدارس** گذاشته شده است. به این نکته باید توجه داشت که مقوله آموزش تربیت شنوایی حلقه مفقوده این بخش می‌باشد.

❁ پنجم: هنرهای نمایشی

در این بخش که زیربنای علمی‌اش بر تأکید بر دیدن **نمایشنامه خوب با هدف ارتقاء توان نمایشی استوار است**، فرصتی فراهم شده است که همه دانش‌آموزان کشور به انواع نمایش و جشنواره حساسیت داشته باشند. هرچند که در عمل، مباحث تخصصی طرح شده‌اند؛ به‌طوری‌که مطالب بیشتر مناسب دانش‌آموزان هنرستانی رشته تئاتر است تا دانش‌آموز پایه نهم، که به آن به‌عنوان یک فعالیت پرورشی نگاه می‌کند. در این بخش آموزش دادن به دانش‌آموزان علاقه‌مند می‌تواند توسط معلمان غیرمتخصص اما مشتاق به هنر تئاتر، صورت گیرد. در عین حال، لازم است گرایش دبیران محترم به‌سوی **نمایش**

خلاق برود که نمایی دلنشین از تئاتر را پیش روی بچه‌ها قرار دهد.

در این بخش از عکس‌های نمایش‌های حرفه‌ای استفاده شده است که فضا را کمی به سمت کتب دانشگاهی سوق می‌دهد. راهکار این است که گرافیکست کتاب با هماهنگی با **واحد نمایش در معاونت پرورشی** وزارت آموزش و پرورش، از تصاویر نمایش‌های به‌صحنه رفته در **مسابقات و جشنواره‌های سرود و تئاتر دانش‌آموزان** کشور استفاده کند. این کار موجب جذابیت مسابقات فرهنگی و هنری دانش‌آموزان و رونق آن‌ها خواهد شد. در پایان، بیان این نکته ضروری است که دبیران متخصص هنر می‌توانند با بودجه‌بندی مناسب، کتاب را با همه نقد و نظرها تا پایان سال تحصیلی به سرانجام برسانند. با این حال، اکثر دبیران مورد مشورت، حجم زیاد و تخصصی بودن مباحث را مشکل کتاب عنوان می‌کنند که در عمل باید با آن کنار آمد. بی‌شک با قدرت خلاقانه دبیران هنر مشکلاتی چون زمان کوتاه کلاس هنر، حجم زیاد مطالب و دشواری کارهای گروهی خواسته‌شده در کتاب مرتفع می‌شود.

قطعاً دبیران
متخصص
می‌توانند با یک
بودجه‌بندی
مناسب، کتاب
را با همه
مشکلاتش
به سرانجامی
تا پایان سال
تحصیلی برسانند